

Het ABP en het mysterie van de verdwenen miljarden

Tweet

Share 75

✓ Vind ik leuk Jij en 2,5K anderen vinden dit leuk.

Een aardige titel voor een spannende thriller ware het niet dat de dader al op voorhand bekend is evenals de plaats waar die miljarden naar toe zijn gegaan. De Rijksoverheid is de dader, die heeft zich vergrepen aan het vermogen van het ABP (het pensioenfonds voor ambtenaren en semi-overheid) en veel geld via een ingewikkelde operatie overgeheveld naar de schatkist. Toch hangt er een mysterieuze waas omheen, want om hoeveel geld het precies ging is niet met zekerheid bekend en evenmin hoe een en ander in zijn werk is gegaan. Van het eerste bestaat een idee, van het tweede nauwelijks. De in 2011 overleden econoom drs. Hennie Kemner heeft zich verdiept in dit onderwerp en schreef naar aanleiding daarvan onderstaand -belangwekkend- artikel.

In de gepensioneerdenwereld wordt al een kleine vijftien jaar schande gesproken over de greep die de overheid in de pensioenkas van de ambtenaren heeft gedaan. Ik wilde wel eens weten of het bedrag dat rondzingt (ruim 30 miljard gulden) klopt, en welke weg is bewandeld om dat geld aan het ABP te onttrekken. Een bijkomend oogmerk was de gedachte dat de door het kabinet aangekondigde ingrijpende bezuinigingen ook de pensioenen van ambtenaren kunnen treffen. In dat geval is het van belang te weten hoe er nog betrekkelijk recent met diezelfde pensioenen is omgesprongen.

No nonsense

De ABP-operatie speelde zich af in het begin van de negentiger jaren van de vorige eeuw. Het derde kabinet Lubbers was aan het bewind. In die tijd was 'no nonsense' het politieke parool. De financiën van het Rijk waren uit de rails gelopen, sanering van de uitgaven en terugdringing van de nationale schuld werden noodzakelijk bevonden. Het kabinet zocht naarstig naar wegen om aan geld te komen. Tegen die achtergrond heeft zich een schimmig spel afgespeeld met als doel het 'rijke' ABP een flinke bom duiten afhandig te maken.

Onderzoek

Wie iets wil weten, gaat op onderzoek uit. Dat leverde in eerste instantie weinig op. Mogelijke informanten hadden het vooral van horen zeggen en documenten waren niet voorhanden met uitzondering van drie Kamerstukken die enige, zij het ontoereikende informatie opleverden. Relevante literatuur bleek verder nauwelijks voorhanden. De schaarse publicaties hebben slechts betrekking op deelaspecten. Opmerkelijk bij een zo majeure ingreep die toch tot de verbeelding heeft moeten spreken. Er zat niets anders op dan een beroep te doen op de Wet Openbaarheid Bestuur. De reactie was verrassend. Het ministerie van Binnenlandse Zaken – waar het (semi-)overheidspersoneel onder valt – verklaarde zich niet in het bezit van het dossier en verwees naar het ministerie van Financiën. Daar was het van hetzelfde laken een pak. Ook het Rijksarchief gaf nul op het rekest. Met de nodige moeite is het na verloop van tijd uiteindelijk gelukt om het dossier in handen te krijgen.

Geheimzinnigheid De moeizame zoektocht berust niet op toeval. De ABP-operatie is vanaf het begin met grote vertrouwelijkheid omgeven; er is voor gewaakt dat de informatie breed werd verspreid. De meeste betrokkenen maakten slechts deel uit van kleine werkgroepen die onderdelen van de operatie behandelden. Slechts een beperkt aantal personen was op de hoogte van het gehele project. Daarom was het lastig in het bezit van de belangrijkste stukken te komen. Naar de redenen voor de ongebruikelijke geheimzinnigheid kan slechts gegist worden. Het lijkt niet onlogisch te veronderstellen dat het kabinet bang was, dat publiekelijk bekend zou worden welke genante vertoning er in feite werd opgevoerd. De schatkist werd gespekt met premiegelden bestemd voor de pensioenen, geen gedrag waar een kabinet eer mee inlegt. Aan de ABP-operatie is dan ook zo min mogelijk ruchtbaarheid gegeven. Aan de Tweede Kamer is natuurlijk informatie verstrekt, omdat toestemming van de volksvertegenwoordiging nodig was. Alleen de omvang en aard van die informatie in ogenschouw nemend, rijst de vraag hoeveel Kamerleden destijds echt hebben doorzien wat er zich precies afspeelde.

Rijksdienst

Het ABP heeft vanaf haar oprichting deel uitgemaakt van de rijksdienst. In 1988 werd het fonds op enige afstand van de overheid gezet. De daarmee gepaarde gaande vrijheid van handelen had vooral betrekking op het personeelsbeleid, mits dat binnen overheidskaders bleef, en op het beleggingsbeleid. Werd het ABP voordien geacht uitsluitend te beleggen in Nederlandse gulden, een zeer beperkt deel in op de Nederlandse beurs genoteerde aandelen en een deel in onroerend goed, voornamelijk woningen, na 1988 werden de beleggingsregels flink verruimd. Over de pensioenregels had het ABP geen zeggenschap. De wetgever stelde de premies vast en de ABP-begroting behoeft de goedkeuring van de minister van Binnenlandse Zaken.

Herijking

Rond 1990 groeide in de politiek het besef dat het ABP om ten minste drie redenen aan herijking toe was:

1. De positie van het ABP werd onbevredigend geacht. In februari 1991 werd in de Kamer de motie Paulis aangenomen. Die stuurde aan op een zelfstandig administrerend pensioenfonds met een autonoom bestuur; een eigenstandige rechtspersoon die als instelling zou gaan vallen onder de Pensioen- en Spaarfondsenwet.
2. De bestaande ABP-wet paste niet meer bij een aantal maatschappelijke ontwikkelingen zoals het

een andere en
vernieuwende visie
op geld en economie

Themadag 'Bewustzijn' op 12
maart in Zwijndrecht

Martijn van Staveren en Ad
Broere

10:30- 17:30

[meer informatie](#)

Ad
Broere

ALLPREPARE

Heeft u al een
nooddrantsoen?

[BEKIJK ONS AANBOD](#)

**GELD KOMT
UIT HET
NIETS**

De
financiële
goocheltrucs
ontmaskerd

AD BROERE

2E DRUK

Beschikbaar of te bestellen bij
de boekhandel, waaronder
[Bol.com](#)

Een uitstekend
gedocumenteerd, idealistisch en
inspirerend boek, dat ruime
aandacht verdient (NBD Biblio)

webdesign by vincken.eu

